

HANDBOEK HUISSTIJL

MEI 2022

Hoe werkt dit huisstijlhandboek?

Dit huisstijlhandboek is opgemaakt in een liggend A4-formaat. Dit is makkelijker op een beeldscherm te bekijken en voorkomt scrollen. Indien nodig kun je er toch een goede print van maken op een standaard papierformaat. Om snel je weg te vinden door dit huisstijlhandboek kun je in Acrobat Reader gebruikmaken van het menu 'Bladwijzers' (🔖). Dit menu zit links van het scherm en toont de volledige inhoudsopgave.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Indeling van het handboek huisstijl

Dit handboek huisstijl is opgedeeld in twee delen; Algemeen en Basiselementen.

Hoofdstuk Huisstijl De Onderwijsspecialisten

In het hoofdstuk Algemeen vind je algemene informatie over het ontstaan, het doel en achtergronden van de huisstijl.

Hoofdstuk Basiselementen

Het hoofdstuk Basiselementen beschrijft de 'bouwstenen' van de huisstijl. Dat zijn; logo, kleur, typografie, grafische elementen, formaten, stramienen, beeldmateriaal en afwerking/veredeling.

Vragen staat vrij

Juist omdat De Onderwijsspecialisten een organisatie in beweging is, is de huisstijl dat ook. De huisstijl wordt van tijd tot tijd aangepast en/of uitgebreid. Dit handboek huisstijl pretendeert dan ook niet 100% volledig te zijn. Afwijkende communicatiemiddelen of bijzondere technieken vragen om hulp bij het toepassen van de basiselementen, of om aanvullende beschrijvingen. Het kan dus zijn dat het antwoord op een specifieke vraag niet terug te vinden is in dit handboek huisstijl. Het is dan belangrijk om 'in de geest' van de huisstijl een zo goed mogelijke oplossing te zoeken. Uiteraard in overleg met en na toestemming van de afdeling Communicatie.

Kleur beoordelen

Je bekijkt dit huisstijlhandboek in pdf-vorm of op een kleurenprint. Besef goed dat de huisstijlkleuren die je ziet niet als kleurreferentie kunnen dienen. Dit ligt aan de kleurinstellingen van je beeldscherm, de inval van licht, de kwaliteit van papier of de printer.

HEB JE NOG
VRAGEN OVER
DE HUISSTIJL?
NEEM DAN
CONTACT OP MET
DE AFDELING
COMMUNICATIE.

HUISSTIJL DE ONDERWIJSSPECIALISTEN

In 2006 heeft een aantal scholen zich gebundeld in één organisatie voor speciaal onderwijs: De Onderwijsspecialisten. Met als doel: beter gebruikmaken van elkaars kennis en deskundigheid.

We zijn een jonge organisatie en volop in beweging. Zo hebben zich in de afgelopen jaren andere scholen bij ons aangesloten en ieder van deze scholen nam een eigen identiteit mee. Sinds 1 januari 2010 hebben De Onderwijsspecialisten een nieuw logo en bijbehorende huisstijl.

Wat is huisstijl?

De huisstijl laat onze identiteit zien. Passen we de huisstijl goed toe, dan laat iedere uiting onze identiteit zien en ontstaat er eenheid en herkenbaarheid in onze communicatie. Zo kunnen we ons altijd en overal krachtig en helder presenteren.

Herkenbaarheid en efficiency

De huisstijl zorgt enerzijds voor een goede indruk van onze organisatie, anderzijds zorgt deze ook voor efficiency en kostenbesparing. Veel uitingen ontwikkelen we centraal en daar kunnen alle scholen en afdelingen van de organisatie van profiteren.

Voor wie geldt de huisstijl?

De huisstijl geldt in principe voor alle bestaande en toekomstige scholen en afdelingen van De Onderwijsspecialisten.

Harde en zachte schil

Dit handboek huisstijl geeft concrete kaders voor het toepassen van de huisstijlbasiselementen. De ene uiting kan met 'minder' huisstijl toe dan de andere. Dat is afhankelijk van bijvoorbeeld de doelgroep, productietechniek of het budget.

Daarom proberen we elke uiting in te delen in de harde of zachte schil van de huisstijl. Op uitingen die dicht bij de kern staan, worden alle basiselementen toegepast: de harde schil. Op toepassingen in de zachte schil kan een selectie van basiselementen worden toegepast. Een intern verslag bijvoorbeeld, communiceert al voldoende huisstijl door het te voorzien van een zwart-witlogo of de huisstijlkleuren en het gebruik van het huisstijllettertype. Het jaarverslag of de schoolgids daarentegen zijn belangrijke representatieve uitgaven van de organisatie en daarin moeten alle basiselementen worden toegepast.

Achtergrond van onze huisstijl

Het merk De Onderwijsspecialisten staat voor de overkoepelende organisatie achter de scholen. Binnen dit merk worden ondersteunende diensten en bestuurlijke zaken genoemd. Dit merk staat voor professioneel, zakelijk, expertise. Met dit merk worden samenwerkingspartners, belangenorganisaties en politiek primair aangesproken.

De merken van de scholen staan voor de individuele positie van de school. Deze merken kennen associaties als betrokken, persoonlijk, dichtbij. Met dit merk worden leerlingen en ouders primair aangesproken.

Beide merktypen versterken elkaar en worden afhankelijk van de toepassing in combinatie ingezet. De verbinding tussen beide merken wordt structureel toegepast. Afhankelijk van de toepassing heeft één van beiden de primaire focus.

LOGO

Het belangrijkste basiselement van de huisstijl is het logo. Het logo levert de grootste bijdrage aan een duidelijke eigen identiteit voor de scholen en de gehele organisatie. In ons geval kunnen we niet spreken van één logo maar meer van één logoconcept. Want elke school heeft een 'eigen' logo met haar eigen naam en kleur.

Logoconcept

Onze leerlingen staan centraal. Zij worden ondersteund door onze scholen, die op hun beurt weer worden ondersteund door De Onderwijsspecialisten.

Deze hiërarchie zie je terugkomen in toepassingen zoals in het onderstaande voorbeeld van een omslag van een schoolgids.

de school ondersteunt de leerling

De Onderwijsspecialisten ondersteunen de school

Opbouw

In het logo van een school kun je De Onderwijsspecialisten zien als het fundament, een solide hoeksteen, waarop de school rust. Het 'ondersteunen' visualiseren we in het logo door de naam van de school boven op deze hoeksteen te stapelen. In het logo van De Onderwijsspecialisten is de 'Asterisk' een verwijzing naar alle scholen en afdelingen van de gehele organisatie. Ook deze is boven op de hoeksteen gestapeld. (Asterisk = naam van het leesteken *)

Opbouw logo school

Opbouw logo De Onderwijsspecialisten

Uitstraling

Het logo maakt een solide indruk door het lettertype toe te passen in hoofdletters. Het straalt een stevige, zelfovertuigde en betrouwbare organisatie uit.

Uniek lettertype

Voor de letters van onze logo's hebben we een uniek typografie ontwikkeld. De letters zijn afgeleid van het lettertype Klavika. Elke letter is apart getekend en bewerkt in twee kleuren: beige en de individuele kleur van de school. En als je goed kijkt naar de logo's zie je ook dat eenzelfde letter niet altijd dezelfde kleurschakering heeft. Nagenoeg elke letter in het logo van een school is uniek. Dit én het speelse karakter van de letters verwijst naar de individuele leerling op onze scholen.

Pay-off

De namen in onze logo's vertellen wie we zijn en wat we doen. De pay-off daarentegen vertelt hoe we ons gedragen en wat onze missie is. Een pay-off is een korte krachtige zin die vertelt waar we voor staan.

Samen laten we elk kind groeien

'Samen' gaat niet alleen over onszelf, maar ook over onze samenwerking met andere betrokkenen zoals ouders en organisaties op het gebied van zorg en onderwijs. Gezamenlijk investeren we in ontwikkeling, kennisdeling en onderwijsondersteuning. Met als doel voor elke leerling een volwaardige plek in de samenleving.

Gebruik pay-off

De standaard verschijningsvorm van het logo is mét pay-off. Toch wordt in sommige gevallen de pay-off of losgekoppeld en op een andere plek toegepast of helemaal weggelaten wanneer dit beter past bij het specifieke doel.

Andere pay-off

Als je naast het logo (met pay-off) nog een andere pay-off wilt gebruiken voor bijvoorbeeld een campagne of samenwerking dan plaats je deze op ruime afstand van het logo en altijd in overleg met en na toestemming van de afdeling Communicatie.

Reproductie

Elk onderdeel van onze logo's is speciaal getekend en heeft unieke karakteristieke elementen die moeilijk na te maken zijn. Alleen origineel getekende logo's mogen gebruikt worden. Van elk logo zijn meerdere varianten en deze zijn weer in meerdere digitale bestandsformaten vastgelegd in een logobibliotheek. Deze logobibliotheek is beschikbaar bij de afdeling Communicatie.

Gebruiksaanwijzingen logobibliotheek

In de logobibliotheek zitten van alle logo's .jpg- en .eps-bestanden. Alle .jpg-bestanden zijn bitmap-bestanden en dit betekent dat ze pixelgeoriënteerd zijn en niet vergroot kunnen worden. De .eps-bestanden zijn vectorgeoriënteerd en daarom resolutie-onafhankelijk. Deze bestanden kunnen wel worden vergroot. Deze logobestanden voldoen grotendeels aan de meest gewenste bestandsformaten. Toch zullen er altijd product- of proceseigen wensen zijn van producenten. In zo'n geval kan van een .eps-bestand elk ander bestandformaat worden gemaakt. (De .eps-bestanden zijn gemaakt in Illustrator CS3.)

Van elke school zijn de volgende varianten aanwezig:

- logo met en zonder pay-off
- pay-off
- elke variant in full colour en zwart-wit
- elke variant in lage resolutie .jpg (72dpi.jpg), hoge resolutie .jpg (300dpi.jpg) of resolutieonafhankelijk vectorbestand .eps
- daarnaast elke variant voor give-aways in één kleur, twee kleuren of full colour (alleen .eps)

Formaat

Alle logobestanden zijn 100%. Dat betekent dat ze de grootte hebben van het logo op briefpapier (hoogte letter = 6 mm). Om de meest voorkomende verschalingspercentages vast te stellen vergroten of verkleinen we het logo in stappen van 2 mm.

Verschalingspercentages

3 mm, kleinste maat	50%
4 mm	66,66%
6 mm	100%
8 mm	133,33%
10 mm	166,66%
12 mm	200%
vergroten vrij vanaf	250%

Formaat 100% logo

Samen laten we elke kind groeien

Het kleinste verschalingspercentage is vastgesteld op 50% (3mm) om de leesbaarheid van het logo te garanderen. Verschalingspercentages boven 250% zijn vrij. Dan moet je wel de regels voor vlakverdeling en de vrije ruimte rondom het logo in acht nemen.

Kleur

Elk logo kent de vaste kleurstelling van beige met de individuele kleur van de school. In principe wordt in drukwerk altijd de fullcolour-variant toegepast. Dit logo is ook vertaald naar zwart-wit en deze wordt gebruikt voor zwart-wit printen. In verband met productie-technieken voor bijvoorbeeld give-aways zijn er ook vereenvoudigde logovarianten in één kleur of twee kleuren.

Kleurvariant voor drukwerk of printen

Kleurvarianten voor give-aways

Logo en achtergrond

Het logo wordt geplaatst op een witte achtergrond. Een andere achtergrondkleur of zelfs een foto tast de leesbaarheid en herkenbaarheid van het logo te veel aan. Wanneer het niet mogelijk is om het logo op een witte achtergrond te plaatsen - bijvoorbeeld op een uiting van derden in een samenwerkingsproject - wordt een zwart positieve of wit diapositieve variant van het logo toegepast.

Repeterende plaatsing

Het logo of de pay-off wordt altijd maar één keer op een uiting gebruikt. Het logo of elementen van het logo worden niet repeterend of als achtergrond gebruikt.

Aanlegpunt

Elk logo heeft een vast aanlegpunt voor het plaatsen van het logo op het stramien. Dit is de linkeronderhoek van het woord 'SPECIALISTEN'.

Illustratief gebruik logo

Je mag geen enkel deel van het logo als vormelement illustratief toepassen in bijvoorbeeld de achtergrond of als dessin.

Minimale vrije ruimte

Elk logo heeft een minimale vrije ruimte om zich heen. Je mag binnen deze ruimte geen tekst of afbeeldingen plaatsen. Zo komt het logo optimaal tot zijn recht. De minimale vrije ruimte is gelijk aan de hoogte van de letter.

Schrijfwijze

Het taalkundig gebruik van de naam De Onderwijsspecialisten en al haar scholen is vastgelegd in de Schrijfwijzer. Deze vind je op Digiplein.

Nieuwe logo's

Bij het bedenken van nieuwe schoolnamen houden we vormtechnisch rekening met de volgende uitgangspunten:

- Wil je een enkel woord of wil je een stapeling?
- De stapeling mag maar uit twee regels bestaan.
- Gebruik niet te lange woorden.
- Een lidwoord mag gestapeld worden.

Logo derden

Als je het logo samen met een ander logo (logo derden) moet toepassen - bijvoorbeeld bij een gelijkwaardige samenwerking -, zorg dan dat je de hiervoor genoemde regels zoveel mogelijk toepast. Is er sprake van een ongelijkwaardige samenwerking en je bent zelf de belangrijkste afzender dan pas je alleen je eigen logo toe. In het geval van drukwerk mag je dan wel alle logo's van de samenwerkende partijen op de achterzijde van bijvoorbeeld een brochure toepassen.

Uitzonderlijke gevallen

Het kan gebeuren dat je het logo volgens de bovenstaande regels niet kunt toepassen. Sommige producten of productietechnieken zijn immers leidend of er zijn organisatorische redenen om af te wijken. Het is dan belangrijk om 'in de geest' van de huisstijl een zo goed mogelijke oplossing te zoeken. Uiteraard in overleg met en na toestemming van de afdeling Communicatie.

DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **ANNE
FLOKSTRASCHOOL**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **DE
ZIEP**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **HET
KROONPAD**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **MARIËNDAEL**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **DE
LINDE**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **DE
TOEKOMST**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **PRISMA
COLLEGE**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

DE **DE
OMMEZWAAI**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

DE **DE
WEGWIJZER**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **HAMALAND
SCHOOL**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **LICHTENBEEK**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **BRIANT
COLLEGE**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

DE **DE
RABOT**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **MARIËNDAEL**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

DE **DE
VAART**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

DE **DE
BLINK**
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

Samen laten we elke kind groeien

**VIERBEEK
COLLEGE**
DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

**DE
FONKEL**
DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

**VESTER
COLLEGE**
DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

**HET
BARIET**
DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN
Samen laten we elke kind groeien

**GENTIAAN
COLLEGE**
DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

**MEFORTA
COLLEGE**
DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

**HET
HOFPARK**
DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN
Samen laten we elke kind groeien

SAM
DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN
Samen laten we elke kind groeien

**DE
BOLSTER**
DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

KLEUR

Kleuren geven de huisstijl een gevoel mee. Ze weerspiegelen de karaktereigenschappen van een organisatie. Het zorgvuldig toepassen van kleur bevordert de samenhang en draagt bij aan de herkenbaarheid van onze huisstijl. Ook hier spreken we niet van één huisstijlkleur maar van een kleurenconcept. Want elke school heeft naast de 'verbindende' kleur beige een eigen kleurpalet.

Kleurenconcept

Naast een eigen naam en logo heeft elke school ook een eigen kleurenpalet dat bestaat uit vijf kleuren te weten: de basiskleur beige, een individuele kleur, een ondersteunende kleur en twee mengkleuren.

Basiskleur

Beige is de kleur die ons allemaal bindt, zij komt in alle kleurpaletten voor. Deze kleur past goed bij alle individuele kleuren en is neutraal in haar uitstraling.

Individuele kleur

Elke school heeft een unieke individuele kleur. De school kan zich met deze individuele kleur onderscheiden. We hebben voor de individuele kleuren een kleurschema ontwikkeld waardoor toekomstige scholen altijd een eigen kleur kunnen kiezen.

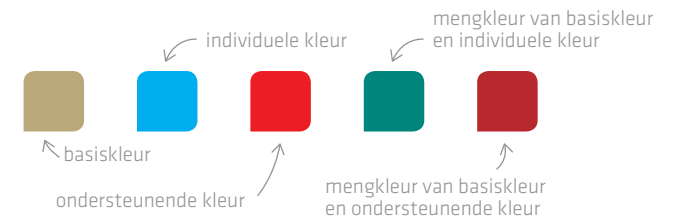
Ondersteunende kleur en mengkleuren

De verschillen tussen de individuele kleuren kunnen minimaal zijn en daarom is aan elke individuele kleur een vaste ondersteunende kleur gekoppeld. Deze beide kleuren worden nog een keer gemengd met de basiskleur beige en zo ontstaan de twee mengkleuren. De ondersteunende kleuren zorgen voor contrast in de kleurpaletten. Zo kunnen kleurpaletten van twee individuele kleuren die sterk op elkaar lijken toch een groot contrast vormen.

Wat is full colour?

Een fullcolourkleur wordt opgebouwd uit percentages van vier basiskleuren; cyaan ■, magenta ■, yellow ■, black ■. Full colour wordt aangeduid met CMYK. Met deze techniek kun je 'elke' kleur mengen.

Voorbeeld kleurpalet

Full colour

Het kleurenconcept is bewust in full colour uitgewerkt. Elke school gebruikt dan dezelfde druktechniek. Zo kunnen we drukwerk combineren en schaal- en kostenvoordeel behalen. Daarnaast is full colour de meest gangbare en beheersbare druktechniek die elke drukker kan verwerken.

Kleurschema

Het kleurschema is als volgt opgebouwd: drie van de vier fullcolour-kleuren worden onderling gemengd. In de eerste kolom van het kleurschema wordt bijvoorbeeld elke keer 100% cyaan (kleur A) in stappen van 10% gemengd met magenta (kleur B). Zo krijgen we uiteindelijk 66 kleuren. Een 22-tal kleuren hebben we afgekeurd omdat deze te veel op elkaar lijken, een slecht contrast hebben met wit of juist te donker zijn. We houden 44 kleuren over waaruit de huidige scholen een kleur hebben gekozen.

Individuele kleur per school

1 Anne Flokstraschool	14 Briant College
2 De Linde	15 De Vaart
3 De Wegwijzer	16 Vierbeek College
4 De Rabot	17 De Fonkel
5 De Ziep	18 Vester College
6 De Toekomst	19 De Blink
7 Hamalandschool	20 Het Bariet
8 Het Kroonpad	21 Gentiaan College
9 Het Prisma	22 Meforta College
10 Lichtenbeek	23 Het Hofpark
11 Mariëndael Doetinchem	24 SAM
12 Mariëndael	25 De Bolster
13 De Ommezwaai	

Kleurenpaletten scholen

In het overzicht hiernaast staan alle kleurpaletten. De cijfers geven weer aan welke school welk kleurpalet heeft gekozen.

Kleurpalet De Onderwijsspecialisten

Voor De Onderwijsspecialisten is bewust een kleurpalet gekozen dat niet is afgeleid van het kleurschema. Het kleurpalet is met opzet rustiger van toon en heeft een meer zakelijk karakter.

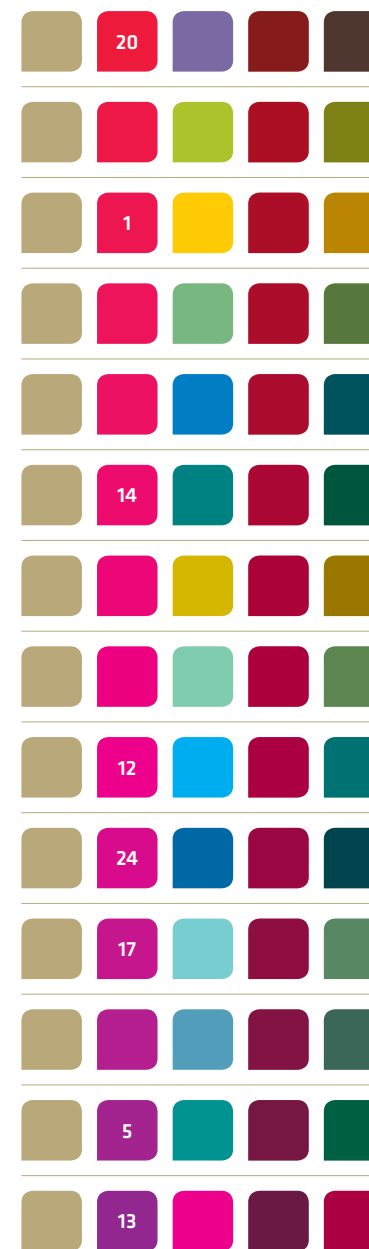

Verhouding in kleur

De verhouding waarin de kleuren van een kleurpalet worden toegepast, kan sterk het 'gevoel' van de huisstijl bepalen. Daarnaast heb je ook nog het 'wit' van het papier. Nu wordt wit niet direct geassocieerd met kleur en toch levert wit een belangrijke bijdrage aan de kleurbeleving. Zo ogen andere kleuren frisser als ze naast wit staan en wordt wit als prettig ervaren als er veel kleur te zien is.

Voor de juiste verhouding in kleur pas je de volgende vuistregels toe:

- De individuele kleur is in het hele ontwerp de dominante kleur.
- Pas je meerdere kleuren toe dan doe je dat in de volgorde:
  - individuele kleur
  - ondersteunende kleur
  - mengkleuren
  - beige
- Zorg voor voldoende contrast als je twee kleuren toepast.
- Laat naast kleur ook genoeg ruimte voor witte vlakken.
- Zwart is in principe de kleur voor leestekst.

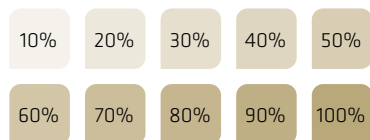

Mengkleuren

Om de herkenbaarheid per school te waarborgen gebruik je alleen de vijf kleuren uit je eigen kleurenpalet. Je mag kleuren uit je kleurenpalet niet nog eens onderling mengen.

Tintpercentages

Je past de huisstijlkleuren in principe niet toe in tintpercentages. Alleen wanneer strikt noodzakelijk in bijvoorbeeld grafieken en tabellen. De basiskleur beige mag wel in tintpercentages (in stappen van 10%) worden toegepast.

Kleurbeleving

Al onze huisstijlkleuren worden op allerlei verschillende materialen en met verschillende technieken toegepast. Hierdoor zijn de kleuren niet altijd goed op elkaar af te stemmen. Het rood van je beeldscherm is anders als het rood in drukwerk enzovoorts. Toch proberen we de 'kleurbeleving' zoveel mogelijk gelijk te houden. In het schema op de volgende pagina staat aangegeven welke kleur slecht overeenkomen met de fullcolourkleur. Vaak gaat het dan om afwijkende kleurtechnieken of komt de betreffende kleur niet voor in die techniek.

Kleur beoordelen

Het is moeilijk om een kleur objectief te beoordelen. Gebruik daarom altijd een recente kleurwaaier en houd het product in het daglicht, of controleer de kleurinstelling van het beeldscherm.

Drukkleuren

Kleuren voor drukwerk worden uitgedrukt in full colour oftewel CMYK (cyan/magenta/yellow/black). De CMYK-recepten gelden op zowel coated - als uncoated papier.

Beeldschermkleuren

Beeldschermkleuren worden uitgedrukt in RGB- of HEX-nummers (#). Deze staan voor Rood, Groen en Blauw, de kleuren waarmee je voor beeldschermweergave alle andere kleuren kan maken.

Verf, lak en folie

Kleuren toegepast in verf en lak worden uitgedrukt in de algemeen geaccepteerde standaard: RAL. De foliekleuren zijn gekozen uit de Avery 900 Super Cast-serie. Een uitstekende kwaliteit folie voor zowel binnen- als buitentoepassingen en autobeleetteringen. In deze standaard is zelfs een selectie pantonekleuren beschikbaar. Veel kleuren voor verf, lak en folie komen slecht overeen met het uitgangspunt: de fullcolourkleur. Om toch een goede kleurmatch te krijgen gebruiken we steeds vaker printtechnieken of verf/lak op aanmaak. Hiervoor wordt een PMS-nummer gebruikt als referentie. Dit PMS-nummer wordt niet gebruikt voor drukwerk!

Kleurtabel

		Full colour	RGB	HEX-nummer	RAL	Folie	Pantone Coated ¹
Basiskleur		30/30/60/0	176/160/115	#b0a073	1011 bruinbeige *	Avery 884 dark beige *	Pantone 465 ^{1,2}
De Onderwijsspecialisten							
Individuele kleur		70/5/5/25	040/134/163	#2886a3	5009 azuurblauw	Avery 875 stand.blue *	Pantone 5405 ¹
Steunkleur		30/0/25/0	172/209/174	#acd1ae	6019 witgroen *	Avery pantone 351	
Mengkleur 1		79/34/62/25	047/096/081	#2f6051	6007 flessengroen	Avery 945 golf green	
Mengkleur 2		51/30/70/0	127/142/092	#7f8e5c	6013 rietgroen	Avery 757 olive green **	
Anne Flokstraschool							
Individuele kleur		0/100/60/0	237/026/058	#ed1a3a	3027 framboosrood	Avery pantone 200	Pantone 192 ¹
Steunkleur		0/20/100/0	255/194/014	#ffc20e	1006 maisgeel	Avery pantone 124	
Mengkleur 1		30/100/84/0	174/038/049	#ae2631	3004 purperrood	Avery pantone 188	
Mengkleur 2		30/44/100/0	177/131/047	#b1832f	8008 olijfbuin	Avery 973 pantone 464	
De Linde							
Individuele kleur		100/0/10/0	000/149/202	#0095ca	5015 hemelsblauw	Avery 942 pantone 2925	Pantone 2995 ¹
Steunkleur		80/0/100/0	071/164/064	#47a440	6010 grasgroen	Avery 907 pantone 362	
Mengkleur 1		100/30/64/0	000/117/115	#007569	6012 zwartgroen	Avery 945 pantone 3302 *	
Mengkleur 2		86/30/100/0	060/121/058	#3c793a	6003 olijfgroen	Avery pantone 343 **	
De Wegwijzer							
Individuele kleur		60/0/100/0	114/191/068	#72bf44	6017 lentegroen	Avery 929 pantone 356 **	Pantone 369 ¹
Steunkleur		0/10/100/0	255/212/000	#ffd400	1032 bremgeel	Avery pantone 123	
Mengkleur 1		72/30/100/0	088/137/064	#588940	6002 loofgroen	Avery 945 pantone 3302 **	
Mengkleur 2		30/37/100/0	189/141/047	#bd8d2f	8000 groenbruin	Avery pantone 154	
De Rabot							
Individuele kleur		100/0/90/0	0/150/79	#00964f	6029 mintgroen *	Avery pantone 348 *	Pantone 347 ¹
Steunkleur		50/0/30/0	138/203/192	#8ACBC1	6027 lichtgroen *	Avery 965 mint pantone 338 *	
Mengkleur 1		100/30/96/0	0/123/66	#007B42	6026 ophaalgroen **	Avery 931 emerald green *	
Mengkleur 2		65/30/72/0	108/146/98	#6C9262	6000 patinagroen *	Avery 967 leaf green pantone 5747 **	
De Ziep							
Individuele kleur		40/100/0/0	149/027/130	#951b82	4006 verkeerspurper **	Avery 954 pantone 512	Pantone 248 ¹
Steunkleur		90/0/40/20	000/132/132	#008484	5020 oceaanblauw **	Avery 943 pantone 3165	
Mengkleur 1		58/100/60/0	118/037/076	#76254c	4007 purperviolet *	Avery 984 *	
Mengkleur 2		93/30/76/20	000/098/073	#006249	6012 zwartgroen	Avery 945 pantone 3302	
De Toekomst							
Individuele kleur		100/0/80/0	000/153/100	#009964	6016 turkooisgroen	Avery pantone 349 *	Pantone 341 ¹
Steunkleur		0/100/20/0	223/007/105	#df0769	4006 verkeerspurper **	Avery pantone 220	
Mengkleur 1		100/30/92/0	000/116/071	#007447	6028 dennengroen	Avery pantone 343	
Mengkleur 2		30/100/68/0	161/035/066	#a12342	3004 purperrood *	Avery pantone 209 *	

* Komt redelijk overeen

** Komt slecht overeen

¹ Pantone Coated

Deze kleurnummers worden alleen gebruikt als referentiekleur voor de spuitkleur van de bewegwijzering.

² RAL en CMYK basiskleur

In uitzonderlijke gevallen zal het nodig zijn om de basiskleur in full colour (CMYK) op folie te printen om te matchen met RAL spuitwerk in de basiskleur. Het full colour recept voor de basiskleur is in dat geval 20/40/60/0.

Kleurtabel

Hamalandschool

		Full colour	RGB	HEX-nummer	RAL	Folie	Pantone Coated ¹
Individuele kleur		0/90/100/0	227/074/033	#e34a21	3000 vuurrood	Avery 922 *	Pantone 1795 ¹
Steunkleur		10/0/100/15	205/202/014	#cdca0e	1027 kerriegeel *	Avery 972 pantone 605 *	
Mengkleur 1		30/93/100/0	168/061/041	#a83d29	3004 purperrood	Avery 923 *	
Mengkleur 2		37/30/100/15	144/136/043	#90882b	6003 olijfgroen **	Avery 967 ***	

Het Kroonpad

Individuele kleur		100/0/0/0	0/161/228	#00a1e4	5015 hemelsblauw	Avery 942 pantone 2925	Pantone Process Blue ¹
Steunkleur		0/100/100/0	230/063/046	#e63f2e	3002 karmijnrood	Avery 981 pantone 1805	
Mengkleur 1		100/30/60/0	000/120/115	#007873	6004 blauwgroen	Avery 945 pantone 3302	
Mengkleur 2		30/100/100/0	170/053/045	#aa352d	3004 purperrood	Avery pantone 188 *	

Het Prisma

Individuele kleur		40/0/100/0	153/202/060	#99ca3c	6017 lentegroen **	Avery 985 ***	Pantone 390 ¹
Steunkleur		0/80/100/15	189/070/024	#bd4618	3013 tomaatrood	Avery 924 *	
Mengkleur 1		58/30/100/0	114/141/061	#728d3d	6003 olijfgroen	Avery 967-5747 **	
Mengkleur 2		30/86/100/15	139/054/030	#8b361e	3005 wijnrood *	Avery pantone 188 *	

Lichtenbeek

Individuele kleur		100/0/30/0	000/163/180	#00a3b4	5021 waterblauw *	Avery pantone 315 *	Pantone 3135 ¹
Steunkleur		0/100/50/0	233/063/083	#e93f53	3031 orientrood *	Avery pantone 200	
Mengkleur 1		100/30/72/0	000/122/099	#007a63	6026 opaalgroen	Avery pantone 343 *	
Mengkleur 2		30/100/80/0	171/054/057	#ab3639	3004 purperrood	Avery pantone 188 *	

Mariëndael Doetinchem

Individuele kleur		100/0/40/0	000/152/161	#0098a1	5021 waterblauw *	Avery 971	Pantone 320 ¹
Steunkleur		60/0/0/0	099/189/221	#63bddd	5012 lichtblauw	Avery pantone 279	
Mengkleur 1		99/30/76/0	000/115/094	#00735e	6004 blauwgroen	Avery 945 pantone 3302	
Mengkleur 2		72/30/60/0	091/133/111	#5b856f	6012 zwartgroen	Avery 945 pantone 3302**	

Mariëndael

Individuele kleur		0/100/0/0	224/000/127	#e0007f	4006 verkeerspurper **	Avery pantone 220	Pantone Process Magenta ¹
Steunkleur		100/0/0/0	000/161/228	#00a1e4	5015 hemelsblauw	Avery 935 *	
Mengkleur 1		30/100/60/0	166/033/075	#a6214b	4004 bordeauxviolet	Avery pantone 188 *	
Mengkleur 2		100/30/60/0	000/120/115	#007873	5020 oceaansblauw *	Avery 945 pantone 3302*	

De Ommezwaai

Individuele kleur		50/100/0/0	134/018/121	#861279	4004 bordeauxviolet **	Avery 948 pantone 260 *	Pantone 249 ¹
Steunkleur		0/100/0/0	224/000/127	#e0007f	4006 verkeerspurper **	Avery pantone 220 *	
Mengkleur 1		65/100/60/0	110/040/074	#6e284a	4007 purperviolet	Avery 984 **	
Mengkleur 2		30/100/60/0	161/035/066	#a12342	3011 bruinrood	Avery pantone 188	

* Komt redelijk overeen

** Komt slecht overeen

¹ Pantone Coated

Deze kleurnummers worden alleen gebruikt als referentiekleur voor de spuitkleur van de bewegwijzering.

Kleurtabel

Briant College

		Full colour	RGB	HEX-nummer	RAL	Folie	Pantone Coated ¹
Individuele kleur		0/100/30/0	237/011/109	#ed0b6d	4006 verkeerspurper *	Avery pantone 220 *	Pantone 213 ¹
Steunkleur		100/0/40/30	000/130/132	#008284	5009 azuurblauw	Avery 943 *	
Mengkleur 1		30/100/72/0	184/040/075	#b8284b	4004 bordeauxviolet	Avery pantone 209 *	
Mengkleur 2		100/30/76/30	000/101/072	#00654d	5020 oceaanblauw *	Avery 945 *	

De Vaart

Individuele kleur		50/0/100/0	140/198/063	#8cc63f	6018 geelgroen	Avery 907 pantone 362	Pantone 377 ¹
Steunkleur		100/40/0/0	000/126/197	#007ec5	5005 signaalblauw	Avery 912	
Mengkleur 1		65/30/100/0	112/147/066	#709342	6025 varengroen	Avery 929 pantone 356 **	
Mengkleur 2		100/58/60/0	000/103/111	#00676f	6004 blauwgroen *	Avery 945 pantone 3302 *	

Vierbeek College

Individuele kleur		100/40/0/0	000/126/197	#007ec5	5005 signaalblauw	Avery 912	Pantone 300 ¹
Steunkleur		0/30/100/0	253/184/019	#fdb813	1033 dahliageel	Avery 904 pantone 130	
Mengkleur 1		100/58/60/0	000/103/111	#00676f	6004 blauwgroen	Avery 945 pantone 3302	
Mengkleur 2		30/51/100/0	187/133/50	#bb8532	8001 okerbruin	Avery 973 pantone 464	

De Fonkel

Individuele kleur		20/100/0/0	198/022/141	#c6168d	4006 verkeerspurper *	Avery 978 pantone 675*	Pantone 234 ¹
Steunkleur		50/0/20/0	120/205/208	#78cdd0	6034 pastelturkoois *	Pantone 549*	
Mengkleur 1		44/100/60/0	158/043/087	#9e2b57	3004 purperrood *	Avery 923	
Mengkleur 2		65/30/68/0	107/148/113	#6b9471	6003 olijfgroen *	Avery 931 **	

Vester College

Individuele kleur		100/0/50/0	000/169/158	#00a99d	5021 waterblauw	Avery 971 *	Pantone 321 ¹
Steunkleur		20/100/50/20	166/021/076	#a6164c	3004 purperrood *	Avery 923 *	
Mengkleur 1		100/30/80/0	000/133/098	#008562	6005 mosgroen *	Avery 945 pantone 3302*	
Mengkleur 2		44/100/80/20	132/33/054	#842136	3005 wijnrood	Avery 959 pantone 504 *	

De Blink

Individuele kleur		100/20/0/0	000/148/218	#0094da	5012 lichtblauw *	Avery 942	Pantone 7461 ¹
Steunkleur		20/100/50/0	199/021/083	#c71553	3027 framboosrood	Avery P220C	
Mengkleur 1		100/44/80/0	000/110/110	#006e6e	5021 waterblauw	Avery 971	
Mengkleur 2		44/100/80/0	159/037/055	#9f2537	3003 robijnrood	Avery P188C	

Het Bariet

Individuele kleur		10/100/80/0	218/31/61	#da1f3d	3000 vuurood	Avery 950 carmine Red	Pantone 186 ¹
Steunkleur		60/65/10/0	120/105/162	#7869a2	4005 blauwila**	Avery 954 lilac **	
Mengkleur 1		30/100/90/0	184/40/55	#b82837	3004 purperrood	Avery 923 burgundy	
Mengkleur 2		70/80/60/0	110/82/99	#6e5263	4007 purperviolet	Avery 984 dark purple *	

* Komt redelijk overeen

** Komt slecht overeen

¹ Pantone Coated

Deze kleurnummers worden alleen gebruikt als referentiekleur voor de spuitkleur van de bewegwijzering.

Kleurtabel

Gentiaan College

		Full colour	RGB	HEX-nummer	RAL	Folie	Pantone Coated ¹
Individuele kleur		100/30/0/0	0/128/201	#0080c9	5015 hemelsblauw	Avery 942 light blue	Pantone 2925C *
Steunkleur		40/0/70/10	160/191/101	#a0bf65	6018 geelgroen	Pantone 368C *	
Mengkleur 1		100/51/60/0	0/102/107	#00666b	6000 patinagroen **	Avery 943 petrol	
Mengkleur 2		58/30/88/10	121/139/62	#789b3e	6011 resedagroen **	Avery 907 light green	

Meforta College

Individuele kleur		0/80/100/0	232/78/15	#e84e0f	2004 helderoranje	Avery 926 sunrise (Pant. 1665C)	Pantone 172C *
Steunkleur		50/0/0/30	103/162/190	#67a2be	5024 pastelblauw	Avery Pantone 279C *	
Mengkleur 1		30/86/100/0	183/63/32	#b73f20	3013 tomaatrood	Avery 924 dark red	
Mengkleur 2		65/30/60/30	84/117/94	#54755e	6028 dennengroen	Avery Pantone 343C *	

Het Hofpark

Individuele kleur		0/40/100/0	247/166/0	#f7a600	1033 dahliageel	Avery 904 pantone 130	Pantone 137C ¹
Steunkleur		0/100/10/0	229/0/118	#e50076	4006 verkeerspurper **	Avery Pantone 220 **	
Mengkleur 1		30/58/100/0	189/119/30	#bd771e	8001 okerbruin	Avery Pantone 154 *	
Mengkleur 2		30/100/64/0	183/29/69	#b71d45	4004 bordeauxviolet **	Avery Pantone 188 **	

SAM

Individuele kleur		10/100/0/0	215/0/127	#d7007f	4006 verkeerspurper **	Avery pantone 220 *	Pantone 233C ¹
Steunkleur		100/40/0/20	0/100/163	#0064a3	5005 signaalblauw	Avery 912	
Mengkleur 1		37/100/60/0	171/32/75	#ab204b	4004 bordeauxviolet **	Avery pantone 209 *	
Mengkleur 2		100/58/60/20	0/81/88	#005158	5020 oceaanblauw	Avery 945 *	

De Bolster

Individuele kleur		0/60/100/0	239/125/0	#ef7d00	2003 pasteloranje	Avery 911 Light orange	Pantone 716 ¹
Steunkleur		100/30/0/10	0/119/186	#0077ba	5015 hemelsblauw	Avery 935 Intense blue	
Mengkleur 1		30/72/100/0	186/92/31	#ba5c1f	2001 roodoranje	Avery 974 Leather brown	
Mengkleur 2		100/51/60/10	0/95/99	#005f63	5020 oceaanblauw *	Avery Pantone 548C *	

* Komt redelijk overeen

** Komt slecht overeen

¹ Pantone Coated

Deze kleurnummers worden alleen gebruikt als referentiekleur voor de spuitkleur van de bewegwijzering.

TYPOGRAFIE

Typografie is het geheel van letters en cijfers in de huisstijl. Het consequent en correct toegepast van typografie draagt bij aan een heldere informatieoverdracht. Goede typografie heeft een eigen karakter dat aansluit bij de identiteit van de organisatie. Een belangrijk element hierin is de keuze van het lettertype. Wij hebben gekozen voor het schreefloze lettertype Klavika. De Klavika is een krachtig en eigenzinnig lettertype met een goede leesbaarheid.

Lettertype

We maken onderscheid tussen het lettertype voor drukwerk en het lettertype voor digitale uitingen zoals een internetsite of Office-sjablonen.

Lettertype voor drukwerk

De huisstijlletter Klavika bestaat uit acht gewichten:

Klavika Light
Klavika Light Italic
Klavika Regular
Klavika Regular Italic
Klavika Medium
Klavika Medium Italic
Klavika Bold
Klavika Bold Italic

Lettertype voor digitale uitingen

Voor digitale uitingen wordt bewust een ander lettertype gekozen omdat dit op alle computers standaard aanwezig moet zijn. We hebben voor het lettertype Verdana gekozen. Dit lettertype heeft enige vormverwantschap met de Klavika en is één van de best leesbare lettertypes voor beeldschermen.

Uitzonderlijk lettertype

In drukwerk wordt naast de Klavika ook nog het lettertype Handsome Pro toegepast. Dit lettertype gebruiken we selectief en uitsluitend voor een enkele streamer, quote of uitzonderlijke stukjes tekst als jaartallen.

Dit is een voorbeeld van een streamer in Handsome Pro

Corpsen en regelafstanden

Consequent gebruik van de juiste corpgrootte en regelafstand draagt bij aan de leesbaarheid van teksten en de herkenbaarheid van de identiteit. Met het corps van een letter wordt de grootte van de letter aangeduid. Regelafstand is de verticale afstand tussen de basislijn waar elke zin op staat. De corpgrootte wordt in punten genoteerd, de regelafstand in millimeters.

Deze regels zijn opgesteld op een standaard van 10 punten. De corpgrootte is 9 punten en de regelafstand is 4 millimeter.

Basisstramien

In de huisstijl is een basisstramien vastgelegd dat is gebaseerd op een regelafstand van 4 millimeter. Dit stramien geldt met name voor drukwerk, vele andere uitingen in onze huisstijl hebben een producteigen stramien. De meest gebruikte corpgroottes pas je toe op dit stramien. Voor alle andere corpgroottes pas je een regelafstand toe die in verhouding staat tot het getal 4. Het schema hieronder maakt duidelijk dat als je andere regelafstanden toepast - die in verhouding staan tot het getal 4 - deze ook regelmatig 'samenvallen'.

Regelafstand

	2 mm	4 mm	8 mm	16 mm
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				

Stylesheets

Voor veel van de uitingen in onze huisstijl staan de stylesheets vast. Zo zijn er stylesheets voor internet/intranet, voor de Office-sjablonen en voor drukwerk. De meest voorkomende stylesheets voor drukwerk zijn aan het eind van dit hoofdstuk opgenomen. Deze stylesheets liggen vast in de digitale basisdocumenten voor drukwerk.

VOORBEELD STAPELING VAN EEN TITEL

Uitlijnen en spatiëren

Uitlijnen

Je maakt leestekst altijd linkslijnend op, tenzij anders vermeld.

Letterspatiëring

Om afbrekingen te voorkomen mag je tekst aan- of afspatiëren met maximaal 15 pt.

Regelval en woordafbreking

Je maakt leestekst altijd op in de vrije regelval. Dit houdt in dat je woordafbrekingen zoveel mogelijk vermijdt. Daar waar je toch een afbreking nodig hebt, breek je alleen af op samengestelde woorden. Er volgen nooit meer dan drie afbrekingen onder elkaar. Je gebruikt nooit afbrekingen in koppen en (gestapelde) titels.

Opmaak

Grote koppen

Het lettertype Klavika leent zich goed om hoofdstuktitels groot en in hoofdletters (kapitalen) toe te passen. Je kunt de woorden van een titel stapelen en in verschillende kleuren toepassen. Let daarbij wel op dat je geen afbrekingen gebruikt. In overleg met de teksteigenaar kun je titels zo (her)schrijven dat ze zich gunstig laten stapelen. Een dergelijke titel gebruik je maar één keer per hoofdstuk en staat altijd linksboven op de pagina op het stramien.

Kapitalen

Je past kapitalen toe in titels, voetregels en af en toe in de koppenstructuur. Veelal is het gebruik ervan al vastgelegd in de stylesheets. In kaderteksten ben je vrijer om kapitalen toe te passen. Je combineert nooit kapitaal en onderkast (kleine letter) in één zin.

Kleur

Kleurgebruik voor leestekst staat vast en voor alle andere typografische elementen heb je juist vrijheden. Leestekst is in principe zwart. Alle koppen hebben de individuele kleur met uitzondering van de alineakop (kop 4). Deze heeft - net als de inleiding - de beige kleur. Alle andere elementen zoals titels, streamers en kaderteksten zijn vrij in kleur. Je gebruikt hiervoor de kleuren uit het betreffende kleurenpalet. In hoofdstuktitels gebruik je voor elke regel een andere kleur en eenzelfde kleur nooit twee keer. Voor streamers gebruik je altijd maar één kleur. Je mag voor de kleuren van de kaderteksten het kleurenpalet, de basiskleur (beige) en wit gebruiken. Zorg wel dat er altijd voldoende contrast is met de ondergrondkleur in verband met de leesbaarheid.

Uitzonderlijke gevallen

De regels zoals beschreven in dit hoofdstuk hebben met name betrekking op drukwerk en digitale uitingen. Ruimtelijke uitingen stellen andere eisen aan leesbaarheid en contrast. Voor dergelijke uitingen gelden deze regels als richtlijnen. Wanneer het noodzakelijk is mag je hiervan afwijken na overleg met de afdeling Communicatie.

DE TOEKOMST ONTWIKKELING PLAN

Elke leerling op De Toekomst heeft een Toekomst Ontwikkeling Plan (TOP), waarin staat wat een leerling wil bereiken. Op De Toekomst is wat een leerling wil leidend voor het aanbod. Wij luisteren naar wat de leerling wil en passen ons aanbod daar waar mogelijk op aan. In de gesprekken rondom het TOP leren de jongeren op hun eigen niveau na te denken en zich te uiten over hun wensen ten aanzien van de toekomst, hun mogelijkheden en beperkingen, en hetgeen ze willen leren. Daarom is het TOP gecombineerd met het transitieplan.

Binnen het transitiegedeelte staan de volgende vragen centraal:

- Wat vind je leuk om te doen?
- Waar ben je goed in? En waarin niet?
- Wat wil je graag leren?
- Wat heb je daarvoor nodig?
- Hoe wil je geholpen worden?
- Wat wil je er later (na school) mee doen?

Tevredenheidsonderzoek

In februari 2011 voerde een extern bureau een tevredenheidsonderzoek uit onder leerlingen, ouders, onze partners, team en management. Als rapportcijfer kregen we een 7,5.

- Unaniem en duidelijk kwamen deze sterke punten naar voren:
- De leraren leggen duidelijk uit.
  - De school levert een positieve bijdrage aan de ontwikkeling van de jongeren.
  - Het contact tussen de leerlingen en leerkrachten verloopt goed.
  - De leraren gaan respectvol met leerlingen om.
  - De school besteedt aandacht aan normen en waarden.
  - Alle doelgroepen zijn positief over het contact met de ouders.
  - De ouders zijn tevreden over de hun keuze voor de school, de school maakt de verwachtingen waar.

Stylesheets voor drukwerk

0 Hoofdstuktitel Handsome

Lettertype	Handsome Pro Bold
Corps	68 punten (± 16 mm en anders een veelvoud van 2 mm)
Spatiëring	0
Kleur	Kleuren uit het kleurenpalet
Regelafstand	16 mm
Overig	Onderkast lettertype en linkslijvend

1 Hoofdstuktitel

Lettertype	Klavika Medium
Corps	43 punten (± 10 mm en anders een veelvoud van 2 mm)
Spatiëring	0
Kleur	Kleuren uit het kleurenpalet
Regelafstand	16 mm
Overig	Allemaal kapitalen en linkslijvend

2 Subtitel groot

Lettertype	Klavika Medium
Corps	26 punten (± 6 mm en anders een veelvoud van 2 mm)
Spatiëring	0
Kleur	Kleuren uit het kleurenpalet
Regelafstand	6 mm
Overig	Allemaal kapitalen en linkslijvend

3 Subtitel klein

Lettertype	Klavika Medium
Corps	17 punten (± 4 mm en anders een veelvoud van 2 mm)
Spatiëring	0
Kleur	Kleuren uit het kleurenpalet
Regelafstand	6 mm
Overig	Allemaal kapitalen en linkslijvend

4 Kop1

Lettertype	Klavika Medium
Corps	12 punten
Spatiëring	0
Kleur	Individuele kleur
Regelafstand	6 mm
Overig	Allemaal kapitalen en linkslijvend Onderstreept Streep: dikte 1 punt, afstand 6 punten, basiskleur. Gevolgd door een witregel

5 Kop2

Lettertype	Klavika Medium
Corps	10 punten
Spatiëring	0
Kleur	Individuele kleur
Regelafstand	6 mm
Overig	Allemaal kapitalen en linkslijvend

6 Kop3

Lettertype	Klavika Medium
Corps	10 punten
Spatiëring	0
Kleur	Individuele kleur
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

7 Kop4

Lettertype	Klavika Medium
Corps	9 punten
Spatiëring	0
Kleur	Basiskleur beige
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

8 Inleiding

Lettertype	Klavika Medium
Corps	9 punten
Spatiëring	0
Kleur	Basiskleur beige
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

9 Broodtekst

Lettertype	Klavika Light
Corps	9 punten
Spatiëring	0
Kleur	Zwart
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

10 Opsomming

Lettertype	Klavika Light
Corps	9 punten
Spatiëring	0
Kleur	Zwart
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend Streepje gevolgd door een tab op 4 mm. Gevolgd door een witregel

11 Opsomming binnen opsomming

Lettertype	Klavika Light
Corps	9 punten
Spatiëring	0
Kleur	Zwart
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend Bullet op 4 mm gevolgd door een tab op 6 mm. Gevolgd door een witregel

12 Opsomming cijfers

Lettertype	Klavika Light
Corps	9 punten
Spatiëring	0
Kleur	Zwart
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend Cijfer gevolgd door een tab op 4 mm.

Stylesheets voor drukwerk

13 Inhoudsopgave

Lettertype	Klavika Medium
Corps	10 punten
Spatiëring	0
Kleur	Wit
Regelafstand	6 mm
Overig	Allemaal kapitalen en linkslijvend

14 Streamer

Lettertype	Klavika Medium
Corps	26 punten (± 6 mm en anders een veelvoud van 2 mm)
Spatiëring	0
Kleur	Kleuren uit het kleurenpalet
Regelafstand	Afhankelijk van de corpsgrootte
Overig	Linkslijvend Afstand tot rand kader: 3 mm rondom

15 Bijschrift kop

Lettertype	Klavika Medium
Corps	8 punten
Spatiëring	0
Kleur	Kleuren uit het kleurenpalet
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

16 Bijschrift broodtekst

Lettertype	Klavika Regular
Corps	8 punten
Spatiëring	0
Kleur	Kleuren uit het kleurenpalet
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

17 Colofon kop

Lettertype	Klavika Medium
Corps	17 punten (± 4 mm)
Spatiëring	0
Kleur	Wit
Regelafstand	8 mm
Overig	Allemaal kapitalen Linkslijvend

18 Colofon_broodtekst

Lettertype	Klavika Medium
Corps	8 punten
Spatiëring	0
Kleur	Wit
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

19 NAW gegevens kop

Lettertype	Klavika Medium
Corps	10 punten
Spatiëring	0
Kleur	Individuele kleur
Regelafstand	4 mm
Overig	Allemaal kapitalen en linkslijvend

20 NAW gegevens missietekst

Lettertype	Klavika Light
Corps	9 punten
Spatiëring	0
Kleur	Individuele kleur
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

21 NAW gegevens

Lettertype	Klavika Light
Corps	9 punten
Spatiëring	0
Kleur	Zwart
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

22 Rugtekst onderregel

Lettertype	Klavika Medium
Corps	9 punten
Spatiëring	0
Kleur	Basiskleur beige
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

23 Disclaimer

Lettertype	Klavika Light Italic
Corps	8 punten
Spatiëring	0
Kleur	Zwart
Regelafstand	4 mm
Overig	Linkslijvend

24 Spreekende voetregel

Lettertype	Klavika Medium
Corps	7 punten
Spatiëring	0
Kleur	Basiskleur beige
Regelafstand	4 mm
Overig	Kapitalen Linkerpagina; Rechthoekig Rechterpagina; Linkslijvend

25 Paginacijfer

Lettertype	Klavika Medium
Corps	8 punten
Spatiëring	0
Kleur	Basiskleur beige
Regelafstand	4 mm
Overig	Gecentreerd tussen zetspiegel en bladspiegel

26 Datumregel

Lettertype	Klavika Light
Corps	7 punten
Spatiëring	0
Kleur	Individuele kleur
Overig	-

VORMENTAAL

Met vormmentaal vergroot je de onderlinge samenhang tussen de verschillende uitingen. In onze huisstijl gebruik je hiervoor eenvoudige krachtige elementen; kleurvlakken en afgeronde hoeken gecombineerd met een rechte hoek

Vormconcept

De vormmentaal is afgeleid van de Asterisk in het logo van De Onderwijsspecialisten. Dit is een gekleurd kader met drie afgeronde hoeken en (altijd) linksonder een rechte hoek. De linkeronderhoek verwijst naar de stapeling (fundament) in het logo en naar de plek op het ontwerpvlak van waaruit de boodschap 'gestapeld' wordt.

Toepassingen

Je zult de vormmentaal meestal toepassen in drukwerk. Maar je komt de afgeronde hoeken ook tegen aan de buitenkant van het jaarverslag, de hoeken van de bewegwijzering, de bovenzijde van de tekstkaders op de website en de avatar op twitter.

VORMENTAAL IN DRUKWERK

De vormmentaal is nadrukkelijk aanwezig in het drukwerk. Je gebruikt het op de omslag en voor tekst- of fotokaders in het binnenwerk.

Kaders op omslagen

(Kleur)kaders zijn één van de belangrijkste onderdelen van de omslagen en affiches. Afhankelijk van de uiting gebruik je 1, 4 of 9 kaders.

1 kader

Corporate uiting van De Onderwijsspecialisten of een schoolgids voor een school.

4 kaders

Brochure voor een organisatieonderdeel van De Onderwijsspecialisten of de corporate brochure van een school.

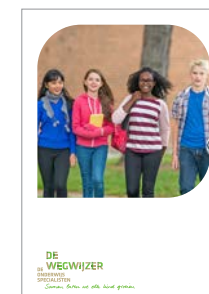
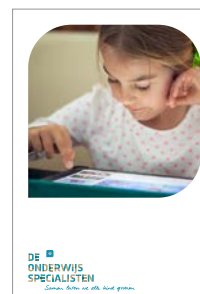
9 kaders

Productbrochure voor De Onderwijsspecialisten of een school.

Afronding kaders omslagen en affiches

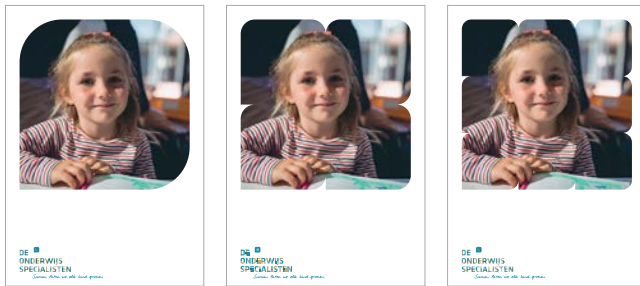
Het aantal kaders en het formaat van de omslag bepalen de afronding van de hoeken. In de onderstaande tabel vind je deze afronding in millimeters.

	1	4	9
A4	45	15	10
170x240	36	12	8
A5	31,5	10,5	7

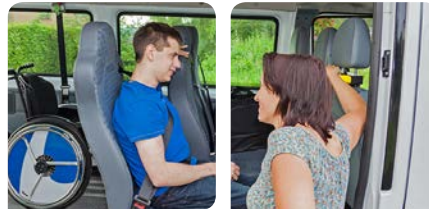
Extra vorm fotokader

Gebruik je op een omslag 1 fotokader dan kun je voor de vorm van het fotokader nog kiezen uit drie varianten. Deze zijn afgeleid van de omslagen met 1, 4 of 9 kaders.

Kaders in binnenwerk

Je past de kaders in principe vierkant toe. Mocht er meer tekst zijn of je gebruikt het als fotokader voor een 'landscape'-foto dan vergroot je een zijde van het kader zoveel mogelijk met bijvoorbeeld 50% of 100% zodat de lengte en breedte in een logische verhouding komen te staan. Als het beeldmateriaal er zich voor leent mag je ook één foto in meerdere kaders toepassen (zie onderstaand voorbeeld). Dit laatste geeft een verrassend effect en kan het verhaal in de foto versterken.

Plaatsing

Je kunt kaders goed gebruiken om de uiterste hoeken van de zetspiegel te accentueren. Hierdoor benadruk je extra de denkbeeldige witte rand die rondom de opmaak zit.

Afronding kaders binnenwerk

De afronding van alle kaders in het binnenwerk is 6 millimeter. Dit is ongeacht de grootte van het kader.

Kaders en kleur

Je mag kaders in elke kleur uit het kleurenpalet van een school toepassen. Hierin is ook geen volgorde van kleuren bepaald. Wel gebruik je op een omslag met vier kaders altijd de vier kleuren uit het kleurenpalet zonder de basiskleur beige. Gebruik je tekst in een kleurkader dan zorg je er voor dat er altijd voldoende contrast is om de leesbaarheid van de tekst te garanderen.

OPBRENGSTEN

De Onderwijspecialisten zetten zich in voor de ontwikkeling van leerlingen. We verbeteren onderwijs en plannetijd de praktijken van onze leerlingen, die hun 'opbrengsten' leveren. Samen met de leerling, ouders en leerkracht van hun onderwijsinstelling, een baan of dagbesteding. De ontwikkeling van onze leerlingen houden we scherp in beeld. Zo weten leerling, lesaar en ouders precies wat ze staan.

Wat is eigen route?
Een leerling die zichzelf ervaart. Het is niet de leerling die wordt aangestuurd door de leerkracht, maar de leerling die wordt aangestuurd door de leerling zelf. Het is de leerling die wordt aangestuurd door de leerling zelf. Het is de leerling die wordt aangestuurd door de leerling zelf.

Wat weten we samen?
In dit kader kan de leerling de rol spelen om te leren samen met leerkracht. Dit betekent dat de leerling de rol speelt om te leren samen met leerkracht. Dit betekent dat de leerling de rol speelt om te leren samen met leerkracht.

Leesroute
Een leerling die zichzelf ervaart. Het is niet de leerling die wordt aangestuurd door de leerkracht, maar de leerling die wordt aangestuurd door de leerling zelf. Het is de leerling die wordt aangestuurd door de leerling zelf.

Leesroute met een leerkracht
Een leerling die wordt aangestuurd door de leerkracht. Het is de leerling die wordt aangestuurd door de leerkracht. Het is de leerling die wordt aangestuurd door de leerkracht.

Leesroute met een leerling
Een leerling die wordt aangestuurd door de leerling. Het is de leerling die wordt aangestuurd door de leerling. Het is de leerling die wordt aangestuurd door de leerling.

LEERROUTE

LEERROUTE	IQ	UITSTROOM	LEERLINGEN
1	1-15	aanpak van leerling	leerling met leerling (IQ, leerling)
2	16-20	aanpak van leerling	leerling met leerling (IQ, leerling)

LEERROUTE

LEERROUTE	IQ	UITSTROOM	LEERLINGEN
1	1-15	aanpak van leerling	leerling met leerling (IQ, leerling)
2	16-20	aanpak van leerling	leerling met leerling (IQ, leerling)

Alle leerlingen een eigen route op hun eigen niveau

FORMATEN

De keuze in formaten is oneindig groot maar veel formaten hebben praktische beperkingen. Denk bij drukwerk maar aan het formaat van een envelop en de grootte van een gemiddelde brievenbus. Voor uitingen als internet en Office staan de formaten juist vast en voor bijvoorbeeld give-aways of bewegwijzering kunnen productietechnieken leidend zijn.

Formatenreeks voor drukwerk

Voor veel van het drukwerk gebruik je het afwijkende formaat: 170 x 240 mm. Dit is een handzaam en opvallend formaat tussen A4 en A5 in. Daarnaast kunnen - met dit formaat - grote drukvellen zo efficiënt mogelijk bedrukt worden zonder veel papier weg te moeten gooien. Als je dit formaat niet gebruikt dan gebruik je de A-formatenreeks (A5, A4 en A3). Alle drukwerkformaten worden in principe staand toegepast.

Formatenreeks voor enveloppen

De enveloppen voor correspondentie worden in twee formatenreeksen toegepast: de A- en de C-formaten. De A-formaat enveloppen zijn voor regulier gebruik. De C-formaat enveloppen zijn oversized en worden gebruikt voor dikkere pakken papier zoals rapporten, brochures of verslagen.

	Breedte	Hoogte	Overig
EA5	220 mm	156 mm	Met en zonder venster
EA4	220 mm	312 mm	Met en zonder venster
EC4	240 mm	340 mm	Zonder venster

Uitzonderlijke gevallen

Om praktische redenen of wanneer noodzakelijk mag je, in overleg met de afdeling Communicatie, van de formatenreeks afwijken. Zo heeft het visitekaartje bijvoorbeeld een creditcardformaat van 54 bij 85 mm. Voordat de keuze voor een afwijkend formaat wordt gemaakt, moet je randvoorwaarden als gebruikersgemak en productiekosten in overweging nemen.

A-formatenreeks

De A-formatenreeks is universeel geaccepteerd. Het principe van de reeks is simpel. Elk volgend formaat is in oppervlakte de helft kleiner dan het voorgaande formaat.

	Breedte	Hoogte
A0	841 mm	1189 mm
A1	594 mm	841 mm
A2	420 mm	594 mm
A3	297 mm	420 mm
A4	210 mm	297 mm
A5	148 mm	210 mm
A6	105 mm	148 mm
A7	75 mm	105 mm
A8	52 mm	74 mm

STRAMIENEN

Aan de basis van vrijwel alle huisstijluitingen ligt een ‘onzichtbaar’ basisstramien. Dit zorgt ervoor dat de ontvanger de verschillende uitingen als samenhangend ervaart. Het basisstramien is opgebouwd uit een horizontaal en verticaal lijnenpatroon waarop je typografie en beeld plaatst. Het is een hulpmiddel voor de indeling van een vlak. Door steeds op dezelfde manier het basisstramien toe te passen, ontstaat één stijl in de lay-out van de uitingen. We hebben een basisstramien voor drukwerk en een stramien voor ruimtelijke uitingen. De stramielen voor huisstijlsjablonen en websites zijn in aparte documenten vastgelegd.

DRUKWERK

Het stramien voor drukwerk bestaat uit een vaste regelafstand en een stramienprincipe voor de vlakverdeling.

Aanlegpunt stramien

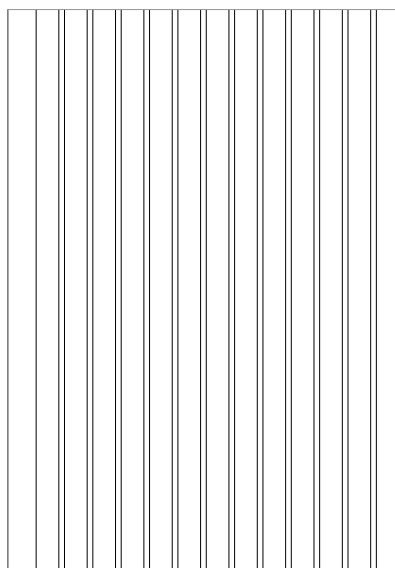
Het aanlegpunt voor de regelafstand en vlakverdeling ligt altijd in de linkerbovenhoek van het vlak. Dit geldt voor zowel linker- als rechterpagina's. Het stramien wordt dus niet gespiegeld toegepast.

Regelafstand

De regelafstand is 2 mm. Op deze regelafstand kun je namelijk alle stylesheets voor typografie toepassen omdat de meest gebruikte regelafstanden een veelvoud van 2 mm zijn.

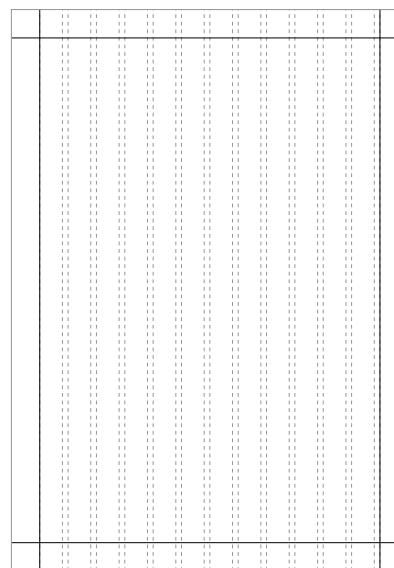
Stramienprincipe voor vlakverdeling

Het principe voor het verdelen van een vlak bestaat uit 3 stappen:

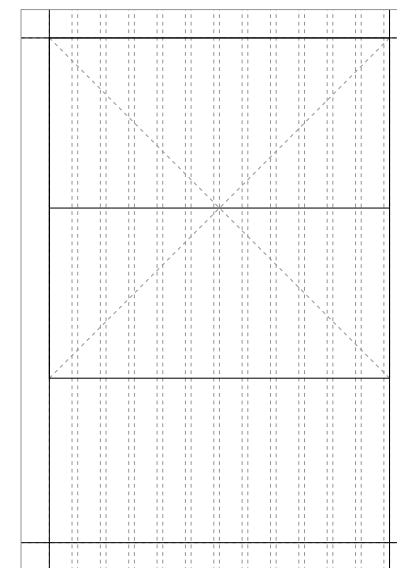

⋮ kolomwit
┆ kolom

- 1 Je deelt de afstand van links naar rechts op in 14 gelijke kolommen¹. Elke kolom bevat een kolomwit van 3 mm.
- 2 Je zet de maat van de meest linker-

en rechterkolom ook aan de boven- en onderkant uit.

- 3 En als laatste zet je een vierkant uit en deel je deze vertikaal nog een keer in tweeën.

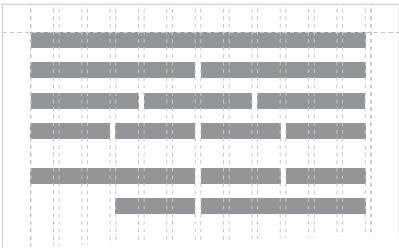
	Formaat	Linkerkolom	Kolom	Kolomwit	Rechterkolom
A5	148 x 210 mm	11 mm	10,5 mm	3 mm	11 mm
170 x 240 mm	170 x 240 mm	13 mm	12 mm	3 mm	13 mm
A4	210 x 297 mm	15 mm	15 mm	3 mm	15 mm

(¹ Om op hele getallen uit te komen kan het formaat van de meest linker- en rechterkolom afwijken van het kolomformaat.

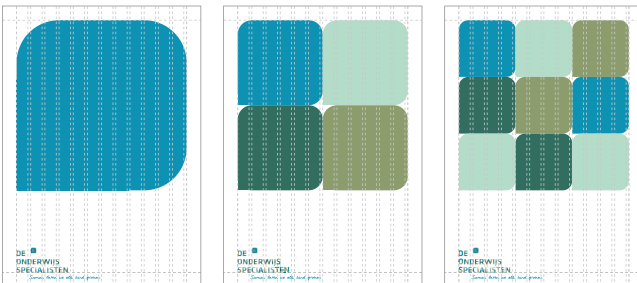
Tekstkolommen op stramien

Het stramien is onderverdeeld in 14 kolommen. De meest linker- en rechterkolom gebruik je niet voor de opmaak van tekst en kleurvlakken. Je houdt dus 12 kolommen over om de tekstkolommen over te verdelen. 12 is een ideaal aantal kolommen omdat je deze op vele wijze kan onderverdelen en combineren. Een tekstkolom met broodtekst bestaat uit minimaal 3 kolommen.

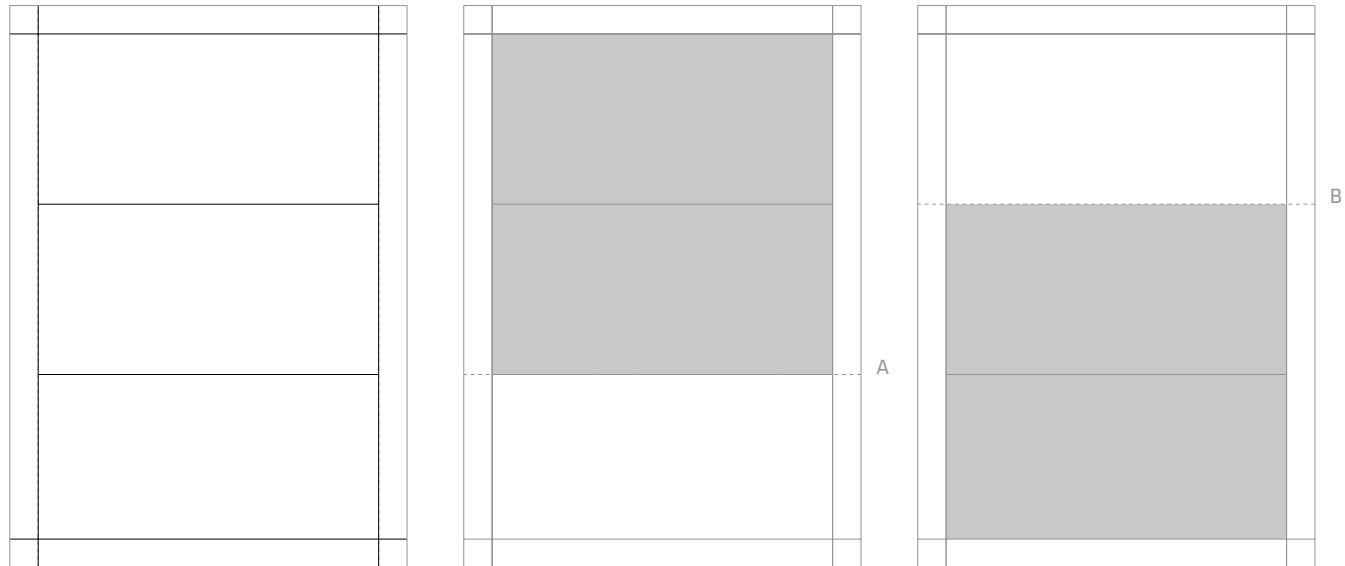
Kleurvlakken op stramien

Ook voor kleurvlakken zijn 12 kolommen ideaal. Op een omslag bijvoorbeeld kun je 1, 4 of 9 kleurvlakken toepassen afhankelijk van het doel van de brochure. En op binnenwerkpagina's kun je makkelijk kleurkaders laten aansluiten bij de maatvoering van je tekstkolommen.

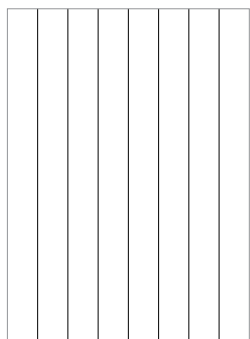
Driedeling stramien

Bij het opzetten van een stramien ontstaat na stap drie - van boven naar beneden - een driedeling van het ontwerpvlak. Deze driedeling gebruiken we om 'denkbeeldige' lijnen mee uit te zetten op de omslag en het binnenwerk van drukwerk. Zo gebruiken we lijn A op een omslag als scheiding tussen de kleurvlakken boven de lijn en de titel en het logo onder de lijn. In het binnenwerk gebruiken we lijn B; onder deze lijn staat de broodtekst en daarboven is ruimte voor titels, quotes, kaders en foto's. Deze 'denkbeeldige' lijnen zijn als hulplijnen in de basisdocumenten opgenomen.

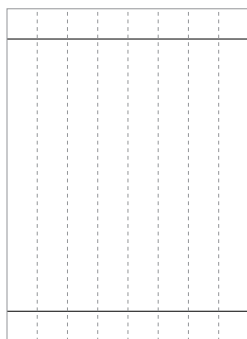
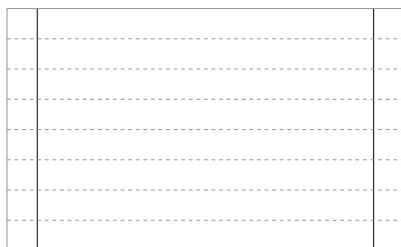

RUIMTELIJKE UITINGEN

Het stramien voor ruimtelijke uitingen bestaat alleen uit een stramienprincipe voor de vlakverdeling en het aanlegpunt voor het logo. Het principe voor het verdelen van een vlak bestaat uit 3 stappen:

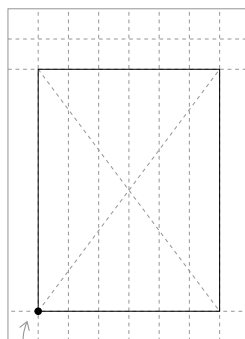
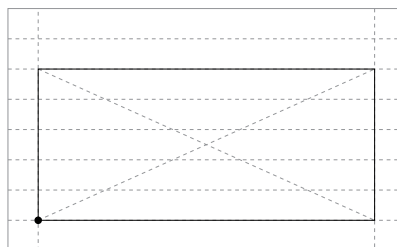
1 Je deelt de korte kant van het ontwerpvlak op in 8 gelijke kolommen.

2 Je zet de maat van één kolom ook op de lange kant uit.

Voorbeeld bewegwijzering

Zoals in het voorbeeld te zien zet je in het witte vlak het stramien op. De linker- en rechterkolom en de regelafstand in het roze vlak is gelijk aan de maat van een kolom in het witte vlak.

aanlegpunt logo

3 En als laatste zet je een vierkant uit. Deze heeft rondom 1 kolom afstand tot de kant en aan de bovenzijde twee kolommen.

BEELDTAAL

Net als bijvoorbeeld kleur, typografie en vormtaal ondersteunt een 'eigen' beeldtaal de identiteit van De Onderwijsspecialisten. Het geeft - samen met tekst - de inhoudelijke lading aan de identiteit. Het zorgvuldig toepassen van kwalitatief beeldmateriaal is daarom van wezenlijk belang. Maar wat is nu kwalitatief goed beeldmateriaal? Er zijn voldoende randvoorwaarden waaraan beeldmateriaal kan worden getoetst, zoals technische kwaliteit, compositie, actualiteit en originaliteit.

Technische kwaliteit

Los van de beeldende kwaliteit moet beeldmateriaal uiteraard technisch van goede kwaliteit zijn. Het wordt altijd in full colour gemaakt en moet geschikt zijn voor drukwerk. Daarvoor is een minimale resolutie van 300 dpi (dots per inch) op ware grootte nodig. Om eventueel beeldbewerking mogelijk te maken is het verstandig om - indien mogelijk - beeldmateriaal in RAW te maken. Tijdens het fotograferen moeten er geen krappe uitsnedes worden gemaakt. In de opmaak heeft de vormgever extra 'vlees' nodig voor het maken van uitsnedes of voor de afloop van drukwerk.

Compositie, actualiteit en originaliteit

Een foto is snel gemaakt maar neem je de tijd om goed op compositie en actualiteit te letten krijg je veel origineler beeldmateriaal. Denk maar aan:

- Perspectief. Fotografeer niet alles op ooghoogte maar ook vanuit een hoger of lager standpunt of door een object heen.
- Lichtval.
- Geen drukke of rommelige achtergrond.
- Fotografeer kinderen die actief of geconcentreerd zijn en die contact maken met de fotograaf.
- Fotografeer van voren. Zo voorkom je dat kinderen met de rug naar de kijker zitten.

Voor beeldmateriaal voor de schoolgidsen kun je nog denken aan:

- Fotografeer creatieve en culturele vakken, sport en (buiten)spel.
- Fotografeer lesmomenten en onderwijsbegeleiding.
- Fotografeer kinderen ook in hun vrije tijd.
- Variër zoveel mogelijk met leerlingen van verschillende leeftijd, beperking en/of afkomst. Denk ook aan zowel een portret als een groepsfoto.

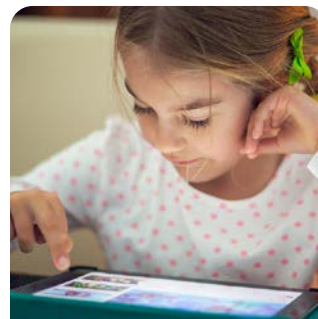
Doelgroep en portretrechten

Je hebt te maken met een speciale doelgroep die soms wat moeilijker te fotograferen is. Fotografeer daarom alleen kinderen die op hun gemak zijn. Bovendien wordt er veel op locatie gefotografeerd, wat extra beperkingen met zich meebrengt. In verband met de doelgroep is het belangrijk om vooraf goede afspraken te maken met leraren, begeleiding en ouders over wanneer en waarvoor gefotografeerd wordt.

In principe maken de scholen afspraken met de ouders over het fotograferen op school en waarvoor beeldmateriaal gebruikt mag worden (portretrecht).

Tips voor de amateurfotograaf

- Fotografeer zo veel mogelijk bij daglicht om flitsen te voorkomen.
- Kies een zo groot mogelijk formaat én resolutie op de camera.
- Lever de foto's onbewerkt aan.
- Neem van dezelfde situatie meerdere foto's zodat er achteraf geselecteerd kan worden.
- Zorg dat de achtergrond niet te veel afleidt, (denk aan open kasten, snoeren e.d.)
- Fotografeer alleen kinderen die op hun gemak zijn.
- Maak vooraf afspraken met ouders wanneer en waarvoor er gefotografeerd wordt.

Inspiratie

Hieronder geven we vanuit verschillende invalshoeken tips voor het opstellen van een fotoconcept.

Portretten

- Omdat kinderen op locatie gefotografeerd worden, kan het verstandig zijn weinig scherptediepte te gebruiken. De achtergrond leidt dan niet te veel af.
- Het kind hoeft niet altijd in de camera te kijken.

Portretten in de omgeving/met activiteit

- Laat een deel van de omgeving zien dat een relatie heeft met het kind zodat er een beeldverhaal ontstaat.
- Zorg dat de omgeving niet te veel afleidt.

Activiteiten

- Zorg dat goed te zien is waar het kind mee bezig is.
- Fotografeer eens vanuit een bijzonder standpunt.
- Fotografeer activiteiten in groepsverband.
- Laat zien dat het kind geconcentreerd bezig is.

Begeleiding

- Fotografeer ook leraren en begeleiders.
- Observeer van een afstand of zoom in op details.

Samen

- Fotografeer niet alleen portretten, maar laat ook interactie zien.
- Fotografeer samenwerking, vriendschap en samen spelen.

Details uit de omgeving/werkstukken

- Maak detailfoto's van werkstukken.
- Fotografeer details uit het dagelijks leven van het kind.

Buiten

- Fotografeer kinderen die net op school aankomen.
- Fotografeer op speelplekken.
- Probeer bij mooi weer foto's te maken, liefst tijdens verschillende seizoenen.

Interactie met de kijker

- Betrek kinderen bij het fotograferen, observeer ze niet alleen op een afstand.
- De kinderen mogen in de camera kijken, gebaren maken of gekke bekken trekken.
- Laat kinderen eens achterom of naar boven kijken.

Spelen/plezier

- Fotografeer kinderen terwijl ze aan het spelen zijn.
- Maak actiefoto's.
- Fotografeer spelsituaties niet alleen van een afstand maar wordt onderdeel van het spel.

Het schoolgebouw/voorzieningen

- Fotografeer het gebouw, bijzondere details of goede voorzieningen.

Bijzondere momenten

- Fotografeer op bijzondere momenten, bijvoorbeeld:
  - Schoolreisje of een excursie
  - Diploma-uitreiking of een themadag
  - Verkleedpartij
  - Sportdag
  - Verjaardag

Beeldmateriaal in kaders

Je plaatst het beeldmateriaal all-over of je past het toe in kaders. Deze kaders zijn in principe altijd vierkant, mogen verschillend van grootte zijn en hebben ook weer de drie karakteristieke afgeronde hoeken. Als het beeldmateriaal er zich voor leent mag je ook landscape kaders toepassen of pas je één foto in meerdere kaders toe (zie onderstaande voorbeelden). Dit laatste geeft een verrassend effect en kan het verhaal in de foto versterken.

PAPIER EN AFWERKING

De keuze voor een soort papier en afwerking lijkt onbeduidend maar het draagt wezenlijk bij aan de beleving van de huisstijl. Zo hebben we bewust voor uncoated papier gekozen om ons drukwerk een zachtere, 'tactiele' uitstraling te geven of zijn de hoeken van het jaarverslag afgerond om onze basisvorm te benadrukken. Dit hoofdstuk heeft alleen betrekking op drukwerk.

Wat is FSC?

De Forest Stewardship Council (FSC) is een internationale organisatie die zich inzet voor verantwoord bosbeheer wereldwijd. We spreken van verantwoord bosbeheer wanneer op evenwichtige wijze rekening wordt gehouden met de sociale, ecologische en economische aspecten die bij bosbeheer horen. Ook moeten alle schakels in de handelsketen van het product worden gecertificeerd. Pas wanneer bijvoorbeeld een bosbeheerder, papierfabriek en papier-groothandel zich aan de regels van FSC houden, mag een papierkwaliteit het FSC-logo dragen.

PAPIER

We gebruiken voor al ons drukwerk de papierkwaliteit Signature Vellum wit. Dit is een offwhite uncoated papierkwaliteit die verkrijgbaar is in courante formaten en gramsgewichten en met een uitgebreide enveloppenreeks. Deze kwaliteit wordt gemaakt van FSC-gecertificeerde pulp.

Meest gebruikte papierkwaliteiten en gramsgewichten

EA5 enveloppen	90 grams Signature wit, tapelock
EA4 enveloppen	120 grams Signature wit, tapelock
Briefpapier	90 grams Signature Vellum wit
Volg-/kopieerpapier	80 grams IQ Economy
Visitekaartje	300 grams Signature Vellum wit
Congresmap	300 grams Signature Vellum wit
Adressticker	80 grams Butek laser perm. hechtend wit
Vr. groetenkaart	160 grams Signature Vellum wit
Flyer/uitnodiging	200 grams Signature Vellum wit
Folder	160/200 grams Signature Vellum wit
Schoolgids (selfcover)	160 grams Signature Vellum wit
Brochure binnenwerk	160 grams Signature Vellum wit
Brochure omslag	200 grams Signature Vellum wit
Jaarverslag binnenwerk	160 grams Signature Vellum wit
Jaarverslag omslag	240 grams Signature Vellum wit

Selfcover

Je mag een brochure selfcover maken, oftewel het gramsgewicht van het omslag is gelijk aan het gramsgewicht van het binnenwerk.

Veredeling

In principe veredel je drukwerk niet met een laminaat of vernislak. Bij uitzondering - bijvoorbeeld onder tijdsdruk of kans op overzet - kun je hiervan afwijken. Je kiest dan voor mat vernis.

Uitzonderlijke gevallen

Bij producteigen papieren of voor afwijkend drukwerk (bijvoorbeeld een magazine) mag je, in overleg met de afdeling Communicatie, van de standaard papierkwaliteit afwijken. Zo is het papier voor de adressticker niet verkrijgbaar in de kwaliteit Signature Vellum wit. Voordat je de keuze voor een afwijkende papierkwaliteit maakt, moet je randvoorwaarden als communicatiedoel en productiekosten goed in overweging nemen.

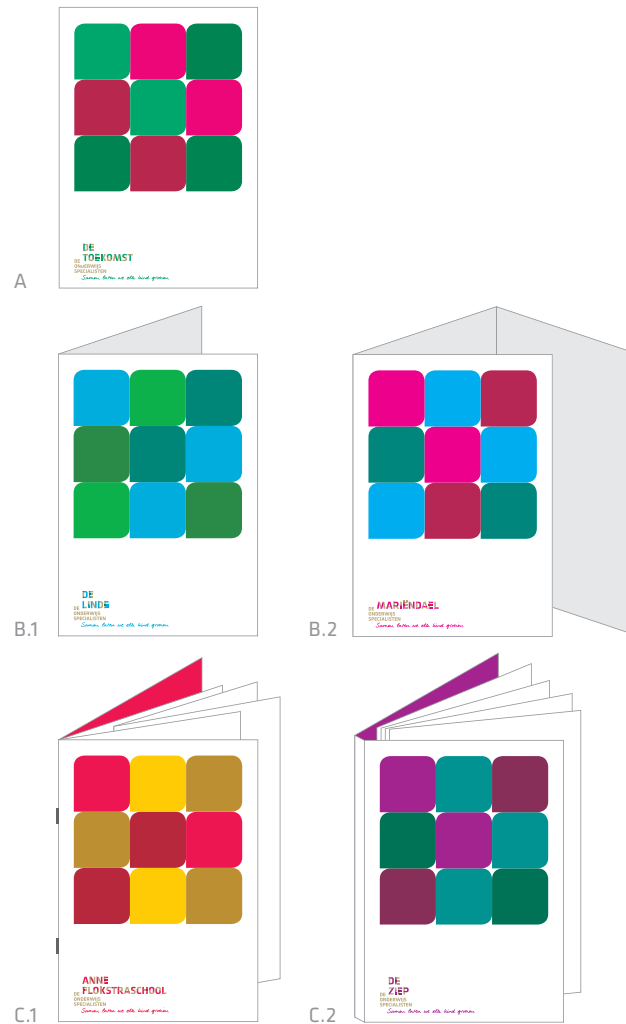
AFWERKING

Vouw- en bindwijze

In de huisstijl kennen wij een flyer (A), folder (B) of brochure (C). Wij spreken van een flyer als deze niet gevouwen of gebonden hoeft te worden, van een folder als deze gevouwen moet worden ('to fold') en van een brochure als deze gevouwen en gebonden moet worden.

Je kunt een folder 1 slag (B.1) of 2 slagen wikkelslag (B.2) vouwen. Een brochure tot maximaal 32 pagina's wordt gehecht gebrocheerd (nietje)(C.1) en vanaf 32 pagina's wordt deze garenloos gebrocheerd of genaaid gebrocheerd (C.2). Brochuren betekent het binden van een binnenwerk in een omslag. Garenloos gebrocheerd is het lijmen van losse pagina's in een omslag. Genaaid gebrocheerd is het lijmen van genaaide katernen in een omslag. Bij gehecht - en genaaid gebrocheerd moet het aantal pagina's van het binnenwerk altijd een veelvoud van vier zijn. Je maakt geen genaaid gebrocheerde brochure op A5-formaat.

De keuze of je een folder of een brochure maakt, heeft grotendeels te maken met de hoeveelheid kopij.

Afgeronde hoeken

Het jaarverslag heeft aan drie zijden afgeronde hoeken. Dit is een knipoog naar de vormtaal in de huisstijl zoals dat ook is toegepast op bijvoorbeeld de zuilen van de bewegwijzering. Dit wordt tot dusver alleen toegepast op het jaarverslag. De maat van de afgeronde hoeken is gerelateerd aan de afgeronde hoeken van de kleurvlakken op de omslag.

BEGRIPPENLIJST

A-formatenreeks

De A-formaten-reeks is de meest voorkomende standaardmaat voor papier en heet volledig DIN A-formaten (NEN 351). Deze formatenreeks sluit aan op gangbare drukformaten, tekstverwerkings- en archiveringsmachines en vul- en sorteermachines. De bekendste voorbeelden van A-formaten zijn: A5, A4 en A3.

Basislijn

De denkbeeldige lijn waar de letter op staat.

Broodtekst

Zie 'Lopende tekst'.

Coated papier

Gestroken papier, voorzien van een strijklag die voornamelijk uit krijt bestaat. Het papier voelt glad aan en heeft een gesloten structuur waardoor inkten 'op' het papier blijven liggen met als resultaat, intense volle kleuren.

Corpsgrootte

De grootte of hoogte van een letter. Deze hoogte wordt weergegeven in punten.

Font

Ander woord voor lettertype.

Full colour

Een kleur wordt tijdens het drukken opgebouwd uit percentages van vier vaste basiskleuren; **cyaan** (c), **magenta** (m), **yellow** (y) en **black** (k). Fullcolour wordt ook aangeduid met CMYK. Reguliere kleurenfoto's worden in full colour gedrukt.

Kapitaal

Hoofdletter

Kolomwit

Witruimte tussen twee kolommen tekst die naast elkaar staan.

Lay-out

De manier waarop tekst, beeld en vormtaal op een vlak worden geplaatst.

Letterfamilie

Een letterfamilie is een alfabet van letters, cijfers en interpunctie met dezelfde stijlkenmerken.

Lettergewicht

Een letterfamilie bestaat uit verschillende gewichten zoals: regular, bold (vet) en italic (cursief).

Lettergrootte

Zie 'Corps'.

Letterspatiëring

De ruimte tussen de letters van een woord. Een letter kan aan- of afgespatieerd worden. Bij het aanspatieëren wordt de ruimte tussen de letters groter. Bij het afspatieëren wordt de ruimte tussen de letters kleiner.

Lopende tekst

Ook wel broodtekst, bodytekst, leestekst of platte tekst genoemd.

Onderkast

Kleine letter, het tegenovergestelde van kapitaal.

Positief/diapositief

Een positief beeld is een donkere vorm op een lichte ondergrond. Een diapositief beeld is een lichte vorm op een donkere achtergrond.

Process-kleuren

Internationale standaardspecificatie van drukinkten volgens het Pantone Matching System® (PMS). In tegenstelling tot full colour zijn deze kleuren al voor het drukken gemengd.

PMS-kleuren

Zie 'Process-kleuren'.

Punten

Een maateenheid die officieel de IBM-pica wordt genoemd. Deze is gebaseerd op de inch en is onderverdeeld in punten, dat met 'pt' wordt afgekort. Het is de standaardnotatie voor de corpsgrootte van een letter.
72 pt = 6 pica = 1 inch = ± 25,4 mm

Regelafstand

De afstand tussen de basislijn van twee opeenvolgende regels tekst.

Regelval (vrije)

De regelval bepaalt hoe de tekst binnen de zetbreedte valt. De traditionele regelval is de strenge blokvorm waarbij teksten over de regel worden uitgevuld en er vaak gebruik gemaakt wordt van afbrekingen, zoals in dit voorbeeld.

De regelval bepaalt hoe de tekst binnen de zetbreedte valt. De vrije regelval vult tekst niet over de hele zetbreedte uit en maakt zo min mogelijk gebruik van afbrekingen, waardoor er aan het einde van een regel wit overblijft, zoals dit voorbeeld.

RGB

Internationale standaardnotatie voor beeldschermkleuren. R (rood), G (groen) en B (blauw) verwijzen naar de techniek waarmee kleuren door een beeldscherm worden opgebouwd.

Samengestelde woorden

Samengestelde woorden bestaan uit twee of meer woorden die elk ook op zichzelf een woord zijn. Bijvoorbeeld: beeldscherm (beeld en scherm) of voetnoot (voet en noot).

Schreef/schreefloos

Het verschil tussen 'schreef' en 'schreefloos' zit in de detaillering van de letter. **Deze tekst staat in een schreef lettertype**, en deze tekst staat in een schreefloos lettertype.

Spatiëren

Met spatieren wordt de ruimte tussen de letters vergroot (aanspatiëren) of verkleind (afspatiëren). Het wordt gebruikt om een woord of tekst een rustiger tekstbeeld te geven maar ook om afbrekingen te voorkomen.

Stramien

Een stramien is opgebouwd uit een horizontaal en verticaal lijnenpatroon waarop typografie en beeld worden geplaatst. Het is een hulpmiddel voor de indeling van een vlak.

Stylesheet

In een stylesheet wordt vastgelegd hoe een deel van een tekst typografisch wordt opgemaakt. Zo is de stylesheet van deze tekst als volgt:

Lettertype: Klavika Light
Corpsgrootte: 9 pt
Regelafstand: 4 mm
Kleur: 100% Black
Af-/aanspatiëring: 0 pt
Uitlijnen: links

Tintpercentage

Het tintpercentage geeft in procenten aan hoeveel een kleur wordt afgezwakt. Een kleur die 100% wordt toegepast is een volvlak. Een lager percentage is een raster van de kleur. Oftewel het aantal kleurstippen per vierkante centimeter neemt af en daarmee wordt de kleur lichter.

Typografie

Het geheel van letters, cijfers en interpunctie in de huisstijl. Typografie bepaalt de manier waarop letters en cijfers worden toegepast op een vlak. Stylesheets zijn een belangrijk onderdeel van de typografie.

Typogram

Zie 'Stylesheet'.

Uncoated papier

Ongestreken papier dat niet is voorzien van een strijklaag of andere veredelings technieken. Het papier voelt natuurlijk aan en heeft een open structuur waardoor inktten 'in' het papier vallen.

Uitlijnen

De manier waarop tekst wordt geplaatst binnen de zetsbreedte. Er zijn drie manieren: linkslijvend, rechtslijvend en gecentreerd.

Vormtaal

Een vormtaal versterkt de onderlinge samenhang van huisstijltoepassingen door telkens op dezelfde manier kleur, fotografie, vlakken en/of lijnen te rangschikken.

Vrijstaand

Een afbeelding is vrijstaand, als het onderwerp uit de achtergrond is 'losgeknipt'.

Zetsbreedte

De breedte van een tekstkolom geeft de maximale zetsbreedte aan. Zo is de zetsbreedte van deze tekstkolom 87 mm.

Zetspiegel

De afstand tussen de linkerzijde van de meest linkse tekstkolom tot de rechterzijde van de meest rechtse tekstkolom.